

มาตรวัดความปวดผู้ใหญ่

1.มาตรวัดความปวดแบบตัวเลข (Numerical Rating Scales : NRS)

- ประเมินความปวดด้วยตัวเลข โดยพยาบาลจะบอกผู้ป่วยว่าถ้าไม่ปวดเลย แทนด้วยเลข 0 และ ปวดรุนแรงมากเท่าที่จินตนาการได้ แทนด้วยเลข 10

2.มาตรวัดความปวดด้วยภาพแสดงสีหน้า (Face Pain Scales : FPS)

- ประเมินโดยการสอบถามผู้ป่วยว่าขณะนี้ผู้ป่วยมีความรู้สึกปวดระดับใด โดยให้ผู้ป่วยเป็นผู้อธิบายตำแหน่งของสีหน้าที่ตนเองรู้สึกปวด

3.มาตรวัดแบบตัวเลขและแถบสี

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ไม่ปวดเลย	1-3 ปวดเล็กน้อย			4-6 ปวดปานกลาง			ปวดมาก		ปวดมากที่สุด	

4.มาตรวัดพฤติกรรมความปวด (Behavioral Pain Scales: BPS)

- ใช้ประเมินความปวดในผู้ป่วยไม่รู้สึกตัว/ใช้เครื่องช่วยหายใจ/ผู้ป่วยกึ่งวิกฤต มีคะแนนระหว่าง 0-9 การแปลผลคะแนน 0 = ไม่ปวด 1-3 = ปวดเล็กน้อย 4-6 = ปวดปานกลาง 7-9 = ปวดมาก

4.1 สำหรับผู้ป่วยไม่รู้สึกตัวที่ไม่ได้ใช้เครื่องช่วยหายใจ (BPS no ventilator)

BPS no ventilator	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2	คะแนน 3
สีหน้า Facial expression)	สีหน้าผ่อนคลาย สงบ หลับ	ใบหน้าแฉะ ขมวดคิ้ว	คิ้วขมวด เม้มริมฝีปาก หลับตา ทางตายนเล็กน้อย	คิ้วขมวดเกือบติดกัน เม้มมุมปากแน่น
การเคลื่อนไหว (Upper limbs)	ไม่มีการเคลื่อนไหว	มีการเคลื่อนไหวเล็กน้อย เคลื่อนไหวในแนวราบ	เคลื่อนไหวรุนแรง นิ่งงอแง หรือเกร็งแขนขา	ดิ้นไปมา เกร็งตัว
การหายใจ (Ventilation)	หายใจสงบ ราบเรียบ	มีอาการไอ การหายใจติดขัด ไอ	หายใจไม่สม่ำเสมอ ปีกจมูกบานเล็กน้อย	กระสับกระส่าย หายใจแรงเร็ว ดิ้นไปมา

4.2 สำหรับผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ (BPS On Ventilator)

BPS On Ventilator	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2	คะแนน 3
สีหน้า (Facial expression)	สีหน้าผ่อนคลาย สงบ หลับ	ใบหน้าแฉะ ขมวดคิ้ว	คิ้วขมวด เม้มริมฝีปาก หลับตาทางตายนเล็กน้อย	คิ้วขมวดเกือบติดกัน เม้มมุมปากแน่น
การเคลื่อนไหว (Upper limbs)	ไม่มีการเคลื่อนไหว	มีการเคลื่อนไหวเล็กน้อย เคลื่อนไหวในแนวราบ	เคลื่อนไหวรุนแรง นิ่งงอแง หรือเกร็งแขนขา	เกร็งกึ่งตัว
การต่อต้านเครื่องช่วยหายใจ (Compliance with ventilation)	หายใจตามเครื่องช่วยหายใจ	มีอาการไอ พร้อมกับมีการเคลื่อนไหวร่างกาย	หายใจไม่สัมพันธ์กับเครื่องช่วยหายใจบ้าง	ต่อต้านเครื่องช่วยหายใจ

5.มาตรวัดความปวดผู้ป่วยผู้ใหญ่วิกฤต / ไอซียู (Critical Care Pain Observation Tool : CPOT)

- ใช้ประเมินความปวดในผู้ป่วยวิกฤตที่ไม่สามารถบอกคะแนนความปวดได้ (คะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 8) ต้องจัดการความปวด เมื่อคะแนน CPOT > 2 หรือ ≥ 3

CPOT	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2
การแสดงสีหน้า	สีหน้าผ่อนคลาย	แสดงสีหน้าปวด เกร็งกล้ามเนื้อใบหน้า	ส่ายหน้า กลอกลูกตาไป-มา
ลักษณะการเคลื่อนไหว	ไม่เคลื่อนไหว	เคลื่อนไหวช้า ๆ จับบริเวณที่ปวด	พยายามดึงท่อช่วยหายใจ ไม่ทำตามสั่ง กระสับกระส่าย
ท่าทางการเคลื่อนไหว	ไม่ต้านขณะช่วยเปลี่ยนท่านอน มีลักษณะผ่อนคลาย	ต้าน เกร็งเล็กน้อยในขณะที่ช่วยเปลี่ยนท่านอน	ต้าน เกร็งมากในขณะที่ช่วยเปลี่ยนท่านอน
ลักษณะการหายใจขณะใช้เครื่องช่วยหายใจ	หายใจสัมพันธ์กับเครื่องช่วยหายใจ ไม่ alarm	เครื่อง alarm เมื่อไอ และหยุด alarm ได้เอง	หายใจไม่สัมพันธ์กับเครื่องช่วยหายใจ เครื่องช่วยหายใจ alarm
หรือ ลักษณะการพูดขณะไม่มีท่อช่วยหายใจ	พูดน้ำเสียงปกติ	ร้องครางเบา ๆ หรือถอนหายใจ	ร้องไห้

6. มาตรวัดการง่วงซึม (Sedation Scale: SS)

- ผู้ป่วยทุกวัยที่ได้รับยาที่มีผลข้างเคียงกดการหายใจ หรือ sedative drug เช่น Morphine, Fentanyl มีคะแนน 4 ระดับ ระหว่าง 0-3 ให้อาแก้ปวดเมื่อคะแนน 0 หรือ 1 เท่านั้น คะแนนตั้งแต่ 2-3 งดให้อาแก้ปวด และรายงานแพทย์ทันที

รายการประเมิน	คะแนน
ไม่ง่วงเลย อาจนอนหลับแต่รู้ตัว ตื่นดี พูดคุยโต้ตอบได้อย่างรวดเร็ว	0
ง่วงเล็กน้อย นอนหลับ ๆ ตื่น ๆ ปลุกตื่นง่าย ตอบคำถามได้อย่างรวดเร็ว	1
ง่วงพอควร อาจหลับอยู่แต่ปลุกตื่นง่าย ตอบคำถามได้ช้าหรือไม่ชัด แต่พูดคุยได้สักครู่ผู้ป่วยจะอยากหลับมากกว่าคุยด้วยหรือมีอาการสับสนให้เห็น	2
ง่วงอย่างมาก ปลุกตื่นยากมากหรือไม่ตื่น ไม่โต้ตอบ	3

มาตรวัดความปวดในเด็ก

1.มาตรวัดความปวดแบบตัวเลข (Numerical Rating Scales : NRS)

- ประเมินความปวดด้วยตัวเลข โดยพยาบาลจะบอกผู้ป่วยว่าถ้าไม่ปวดเลยแทนด้วยเลข 0 และ ปวดรุนแรงมากเท่าที่จินตนาการได้ แทนด้วยเลข 10

2.มาตรวัดความปวดด้วยภาพแสดงสีหน้า (Face Pain Scales : FPS)

- ประเมินโดยการสอบถามผู้ป่วยว่าขณะนี้ผู้ป่วยมีความรู้สึกปวดระดับใด โดยให้ผู้ป่วยเป็นผู้ชี้บอกตำแหน่งของสีหน้าที่ตนเองรู้สึกปวด

3.มาตรวัดแบบตัวเลขและแถบสี

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ไม่ปวดเลย	1-3 ปวดเล็กน้อย			4-6 ปวดปานกลาง			ปวดมาก			ปวดมากที่สุด

4.มาตรวัดความปวดในผู้ป่วยเด็กทารก (Neonatal Infant Pain Scale : NIPS)

- ใช้กับเด็กทารก อายุแรกเกิด - 1 เดือน มีคะแนนระหว่าง 0-7 คะแนน การแปลผล คะแนน 0 = ไม่ปวด คะแนน 1-3 = ปวดเล็กน้อย คะแนน 4-5 = ปวดปานกลาง คะแนน 6-7 = ปวดมาก เครื่องมือ NIPS ต้องจัดการความปวดเมื่อคะแนน NIPS > 3

NIPS	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2
สีหน้า	เฉย ๆ สมาย	แสยะปากแบนะ จมูกย่น คิ้วย่น ปิดตาแน่น	
ร้องไห้	ไม่ร้อง	ร้องคราง	หวีดร้อง
การหายใจ	หายใจสม่ำเสมอ	หายใจเร็วขึ้นหรือช้าลง หรือกลืนหายใจ	
แขน	วางสบาย ๆ	งอ	
ขา	วางสบาย ๆ	งอ / เขยียด	
ระดับการตื่น	หลับ / ตื่น	กระสับกระส่าย / งุนวาย	

5.มาตรวัดความปวดผู้ป่วยเด็กเล็ก (FLACC scale: Face; Legs; Activity; Cry; Consolability)

- ใช้กับเด็กอายุ 1 เดือน - 3 ปี หรือผู้ป่วยไม่รู้สึกร่างกาย มีคะแนนระหว่าง 0 - 10

การแปลผล 0 = ไม่ปวด 1-3 = ปวดเล็กน้อย 4-6 = ปวดปานกลาง 7-10 = ปวดมาก ต้องจัดการความปวดเมื่อคะแนน FLACC > 3 หรือ ≥ 4

FLACC	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2
สีหน้า	เฉย ๆ ไม่มี	แสยะปากแบนะ ขมวดคิ้ว กอหยด ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมบางครั้ง	คางสั้น กัดฟันแน่น เป็นบ่อย ๆ หรือตลอดเวลา
ร้องไห้	ไม่ร้อง (ตื่นหรือหลับก็ได้)	ครางอื้อ ๆ ครางเบา ๆ บ่นเป็นบางครั้ง	ร้องไห้ตลอด หวีดร้อง สะอึกสะอื้น บ่นบ่อย ๆ
การเคลื่อนไหว	นอนเฉย ๆ ท่าปกติ เคลื่อนไหวสบาย	บิดตัวไป-มา แอนหน้า แอนหลัง เกร็ง	ตัวงอ เกร็งจนตัวแข็ง หรือสั่น กระตุก
ขา	อยู่ในท่าปกติ หรือท่าสบาย	อยู่ในท่าที่ไม่สบาย กระสับ กระส่าย เกร็ง	เตะหรือขยับขาขึ้น
การตอบสนองต่อการปลอบโยน	เชื่องฟังดี สมาย ๆ	สามารถปลอบ โยนด้วยการสัมผัส โอบกอด พูดยิ้มด้วยเพื่อดึงดูดความสนใจเป็นระยะ	ยากที่จะปลอบ หรือทำให้สบาย

6.มาตรวัดความปวดผู้ป่วยเด็กทารกวิกฤต (Modified Infant Pain Scales : MIPS)

- เป็นมาตรวัดความปวดหลายมิติที่ปรับปรุงมาจากมาตรวัด NIPS ใช้สำหรับผู้ป่วยเด็กทารกที่อยู่ในภาวะวิกฤต มีคะแนนระหว่าง 0 - 10

การแปลผล คะแนน 0 = ไม่ปวด 1-3 = ปวดเล็กน้อย 4-6 = ปวดปานกลาง 7-10 = ปวดมาก ต้องจัดการความปวดเมื่อคะแนน MIPS > 3 หรือ ≥ 4

MIPS	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2
การแสดงออกทางใบหน้า	สีหน้าปกติ / สงบเป็นธรรมชาติ / เรียบเฉย	สีหน้าเหวอ / หน้าเขียว / คิ้วขมวด / ปากแบนะ	
การร้องไห้	เฉย / ไม่ร้องไห้	ร้องครางเบา ๆ เป็นระยะ ๆ	ร้องเสียงแหลม / ร้องเสียงดัง / ร้องดังขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดเวลา
แบบแผนการหายใจ	หายใจสม่ำเสมอ / ลักษณะผ่อนคลาย	หายใจไม่สม่ำเสมอ / เร็วกว่าปกติ / กลืนหายใจ	
การเคลื่อนไหวของแขน	กล้ามเนื้อผ่อนคลาย / ไม่เกร็ง / มีการเคลื่อนไหวเล็กน้อย	เกร็งกล้ามเนื้อ / แขนงอ หรือเหยียดตรงอย่างรวดเร็ว	
การเคลื่อนไหวของขา	กล้ามเนื้อผ่อนคลาย / ไม่เกร็ง / มีการเคลื่อนไหวเล็กน้อย	เกร็งกล้ามเนื้อ / ขาอ หรือเหยียดตรงอย่างรวดเร็ว	
การตื่น	นอนหลับ / ตื่นอย่างเฉยสงบ	กระสับกระส่าย / กระวนกระวาย / พักไม่ได้	
อัตราการเต้นของหัวใจ	เพิ่มขึ้น 10% ของอัตราการเต้นปกติ	เพิ่มขึ้น 11-20% ของอัตราการเต้นปกติ	เพิ่มขึ้น > 20% ของอัตราการเต้นปกติ
ความอึดตัวของออกซิเจนในเลือด	ไม่ต้องการออกซิเจนเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม	ต้องการออกซิเจนเพิ่มขึ้นในการรักษา O2 Sat ให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ	